

Lahjasolutaustaisen tiedon ja tuen tarpeet

*Riikka Airo ja Maiju Tokola,
psykologi- psykoterapeutit
Terapiatalo Tunnetila*

Kenen tarpeesta puhumme, kun puhumme lahjasolutaustaisen tarpeista?

Tarpeet on usein määritelty vanhempien, klinikoiden ja lainsäätäjien näkökulmasta. Lapsi tai nuori on harvoin se, joka saa itse määritellä — mitä hän tarvitsee.

Lahjasolutaustaisella lapsella ja -aikuisella hyvin erilaiset tarpeet tiedon ja tuen tarpeet

Tietoon kasvanut

Saanut tietää aikuisena

-Vanhempien oma tuki ja surun käsittely on edellytys sille, että he voivat tukea lastaan.

Mistä kiinnostus omaan alkuperään kumpuaa?

Peilaamisen vaikeus

Biologiset yhteydet tarjoavat viitekehyksen omien piirteiden ymmärtämiseen — ulkonäkö, temperamentti, kyvyt. Kun peili puuttuu, herää kysymys: mistä ominaisuuteni tulevat?

Elämäntarina

Ihmiset rakentavat elämästään tarinaa. Jos alkuperässä on aukko, voi tuntua kuin tarinasta puuttuisi alku. Tiedon etsiminen on pyrkimystä eheämpään tarinaan.

Mielikuvat

Kun tietoa ei ole, mieli täydentää. Mielikuvat luovuttajasta ovat normaali tapa jäsentää puuttuvaa — ne voivat olla idealisoivia tai huolta herättäviä, ja ne liittyvät suoraan käsitykseen itsestä.

Kehollinen identiteetti

Kenen kehosta olen peräisin? Piirteet jotka eivät selity lähiympäristöstä herättävät sekä uteliaisuutta että hämmennystä. Kehollinen ja psykologinen minuus eivät aina asetu saumattomasti yhteen.

Minkälaista tietoa tarvitaan?

Tieto ≠ pelkästään luovuttajan henkilöllisyys

Lääketieteellinen tieto

Sairaushistoria, perinnölliset tekijät, ulkonäkö — konkreettinen kehollisuus. Usein ensimmäinen ja kiireellisin tarve.

Persoonallinen tieto

Lahjoittajan luonne, arvot, motivaatio. Miksi hän lahjoitti? Auttaa rakentamaan mielikuvaa todellisesta ihmisestä — ei vain biologisesta faktasta.

Suhteeseen liittyvä tieto

Henkilöllisyys, puolisisarukset, mahdollinen yhteydenotto. Vasta tässä tulee kysymys suhteesta — ja tarve erottaa nämä psykologisesti toisistaan.

Sisäinen maailma — lojaalisuus ja identiteetti

Lojaalisuusristiriita

Onko lupa olla kiinnostunut luovuttajasta — ilman että se tuntuu epäuskolliselta omia vanhempia kohtaan? Ristiriita voi jäädä sanattomaksi, mutta vaikuttaa siihen, miten avoimesti aihetta uskaltaa käsitellä.

Miten ympäristö voi tehdä kiinnostuksesta sallitumpaa?

Identiteetti rakentuu kerroksissa

Keskeisiä kysymyksiä: kuka olen, mistä tulen, mihin kuulun. Lahjasolutausta voi tehdä näistä konkreettisempia — ja joskus haastavampia. Ne nousevat voimakkaimmin tiettyinä elämänvaiheina.

Missä elämänvaiheissa nämä kysymykset ovat olleet voimakkaimpia?

Kiinnostuksen aaltoilevuus

Kiinnostus ei ole jatkuvaa — se aktivoituu tietyissä vaiheissa: oman lapsen syntymä, terveystarkastukset, elämänmuutokset. Aaltoilevuus kuvastaa, että identiteettityö jatkuu läpi elämän.

Mikä sai kysymykset aktivoitumaan juuri silloin?

Kokemusten moninaisuus

Joillekin alkuperä on keskeinen osa identiteettiä. Toisille se merkitsee vähän. Molemmat ovat oikeita tapoja — eikä kumpikaan ole "oikein reagoimista." Samassa huoneessa voi olla hyvin erilaisia kokemuksia.

Tuen tarve ei ole kertaluonteinen

Aihe aktivoituu uudelleen eri elämänvaiheissa

Tieto saatu

Ensitieto — kysymykset,
tarve prosessoida

Parisuhde

Läheisyys aktivoi
kysymykset biologisesta
taustasta

Suru ja menetys

Vanhempien kuolema —
tieto voi kadota
lopullisesti

Murrosikä

Identiteetti rakentuu —
alkuperäkysymys nousee
uudelleen

Oma vanhemmuus

Mitä periytän? Keitä ovat
lasten biologiset
sukulaiset?

Vertaistuki ja ammatillinen tuki tulisi olla saatavilla näissä solmukohdissa — ei vain ensihetkellä.

Validoinnin merkitys

"Sinulla on hyvä perhe – mitä sinulla on hätänä?"

Haitallinen asenne, jota lahjasolutaustaiset kohtaavat, jopa omassa perheessä

1

Tulla nähdyksi

Tarve tulla nähdyksi ilman, että tarvitsee ensin perustella miksi asia on tärkeä

2

Perheen tuki

Perheen tuki on kaikkein merkittävin yksittäinen suojaava tekijä kaikissa ikävaiheissa – sekä lapsena että aikuisena.

3

Ymmärtämisen tarve kokonaisuutena

Identiteetin eheyttäminen, elämäntarinan jäsentäminen, kuulumisen kokemus ja kehollinen minuus – kaikki samassa prosessissa.

Nämä kysymykset ovat pohdittaviksi — ei vastattaviksi.

01

Mitä sinä tietoa ja tukea olet tarvinnut — ja onko sitä saatavilla?

02

Mikä olisi auttanut eniten juuri silloin, kun tieto tuli?

03

Mitä toivoisit, että ammattilaiset ymmärtäisivät paremmin?